

ÖSSZEFOGLALÓ/ABSTRACT

Szakképzés és szakképzettség

CSÁKÓ MIHÁLY

A SZAKKÉPZÉS ÉS AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ

Már a Római Szerződés aláírásakor elhatározták egy közös szakképzéspolitikát kidolgozását és bevezetését. A szociális kérdések közé sorolták, amelyek fontosak voltak az európai tőke versenypozícióinak erősítéséhez is, mint a rugalmasság növelői. A közös szakképzéspolitikát kidolgozását az fékezte leginkább, hogy úgy tűnt, egyes tagállamok állandó költségviselők lesznek, mások állandó kedvezményezettek. Emellett a tagállamok szakképzési rendszere nagyon különböző, így szerkezeti egységesítésről szó sem lehet. Kizárja a nemzeti jogosultságok féltékeny őrzése is. A XX. század végére olyan technológiai változások történtek, amelyek az általános képzést a szakképzés fontos előfeltételévé tették, és 1992-től az egyesült Európa kénytelen volt foglalkozni ezzel a változással. E fordulat felismerése fejeződött ki az 1995-ös Fehér Könyvben (Tanítani és tanulni). A koppenhágai folyamattal új szakasz kezdődött az európai szakképzés történetében: az oktatás és szakképzés fejlesztésének szakasza.

KULCSSZAVAK: SZAKKÉPZÉS, EURÓPAI EGYSÉGFOLYAMAT, RÓMAI SZERZŐDÉS, MAASTRICHTI SZERZŐDÉS, KOPPENHÁGAI FOLYAMAT, CEDEFOP, KÖZÖS POLITIKA

GYÖRGYI ZOLTÁN

A SZAKKÉPZÉS FINANSZÍROZÁSA – EURÓPAI KITEKINTÉS

Az európai uniós dokumentumokban fontos szerepet tölt be a szakképzés fejlesztése, amit a közös célok mellett minden ország a saját oktatási rendszeréhez igazodva működtet. Finanszírozása is nagyon sokféleképpen történik, s ha nem is alakultak ki általánosan bejárható utak, de vannak közös vonások, s vannak adaptálható mechanizmusok. A tanulmány erre nyújt kitekintést, bemutatva néhány indikátoron keresztül, hogy mely országok milyen hangsúlyt helyeznek szakképzésükre, majd pedig néhány kiemelt ország tapasztalatán keresztül utal arra, hogy miként kapcsolódik be ebbe a pénzügyi folyamatba a közszféra: az állam, a helyi önkormányzatok, valamint a gazdasági élet szereplői.

KULCSSZAVAK: SZAKKÉPZÉS, FINANSZÍROZÁS, EURÓPAI UNIÓ

POLÓNYI ISTVÁN

JAVULÓ PRIORITÁS, ROMLÓ KONDÍCIÓK, AVAGY A HAZAI SZAKKÉPZÉS FINANSZÍROZÁSA

A 2011-től érvényesülő új oktatáspolitikának nyomán a közoktatás és az iskolarendszerű szakképzés állami felelőssége vált, s az addigi önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba kerültek. A központi oktatásirányítással egyidejűleg a normatív illetve képletszerinti finanszírozás helyére inputfinanszírozás lépett. Az oktatási kiadások forrásmegoszlását vizsgálva egyértelmű, hogy a fenntartásban és finanszírozásban végrehajtott átalakítással egyidőben igen robusztus forráskivonás is bekövetkezett, ami a szakképző intézetekben volt a legjelentősebb, 46%-os.

A nemzetközi kitekintés is azt mutatja, hogy 2009 óta Magyarország folyamatosan marad le a szakmai képzések ráfordításait illetően. Miközben a fejlett országok zöme a gazdasági válságra az oktatási kiadások növelésével reagált, hazánk viszont visszafogással.

KULCSSZAVAK: ISKOLAI SZAKKÉPZÉS, KÖZPONTI ÁLLAMI FENNTARTÁS, INPUTFINANSZÍROZÁS, TÁMOGATÁS CSÖKKENTÉS

MÁRTONFI GYÖRGY

A SZAKKÉPZÉS INTÉZMÉNYRENDSZERÉNEK ÁTALAKULÁSAI

A tanulmány bemutatja az 1989-90-es rendszerváltást követő negyedszázadban az iskolarendszerű szakképzés intézményrendszerének fejlődéstörténetét. A történet jól szakaszolható. Az első a gazdasági sokkot követő és a középiskolai expanzióval párhuzamosan bő egy évtizedig zajló átrendeződés és egy egyensúlyi állapot kialakulása. A második szakasz 2005-től a Térségi Integrált Szakképző Központok rendszerének a kiépülése, majd a harmadik ennek felszámolása és a területi elven szerveződő szakképzési centrumok kialakulása. A harmadik szakasz még éppen csak elkezdődött, és bár az intézményrendszer keretei alkalmasak egy hatékony és minőségi szakképző rendszer működtetéséhez, a szakpolitika egyéb változásai akadályozzák ezt.

KULCSSZAVAK: SZAKKÉPZŐ INTÉZMÉNYEK, SZAKKÉPZÉS TÖRTÉNETE, INTÉZMÉNYFENNTARTÁS, SZAKKÉPZÉSI CENTRUM

BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

SZAKKÉPZÉS ÉS PÁLYAORIENTÁCIÓ – TÉVUTAK ÉS LEHETŐSÉGEK

A pályaválasztás és a szakképzési beiskolázás fogalmait még ma is mechanikusan kapcsolódnak össze Magyarországon, olyan modellektől vezérelten, amelyek már aligha bírnak magyarázó érvénnyel a poszt-Fordizmusban. Ez a cikk bemutatja az egyéni pályafutás felépítéséhez, vezetéséhez és korrekcióihoz kapcsolódó modern elméleteket és azok következményeit a szakképzés rendszerének kialakítására, működtetésére. Ezt követően kitér az életpálya-építés és szakképzési rendszerek kapcsolódásának lehetséges pontjaira, bemutatva a pályamentés és szakképzés kapcsolódásának teljes spektrumát.

KULCSSZAVAK: PÁLYAORIENTÁCIÓ, SZAKKÉPZÉS-POLITIKA, PÁLYAKONSTRUKCIÓ, MAGYARORSZÁG

FEHÉRVÁRI ANIKÓ**PÁLYAKÖVETÉSI VIZSGÁLATOK A SZAKKÉPZÉSBEN**

Az iskolából a munkaerőpiacra történő átmenet széles kutatási háttérrel rendelkezik. 2010-ben induló vizsgálatunk célja az iskola és a munka világa közötti átmenet feltárása volt. Nemzetközi és hazai vizsgálatok is igazolják azt, hogy ez az átmenet nem egyetlen momentum ma már, a tanulási út és a pályautat gyakran egymásba fonódik, egymásra épül, az átmenet bizonytalanabbá és kockázatosabbá is vált. Longitudinális vizsgálatunk is ezt kívánja igazolni. A tanulási utak és pályautak változása mellett azt is fel kívántuk tárnai, hogy a különböző végzettségű fiatalok milyen esélyekkel indulnak el egyik vagy másik úton. Ez a vizsgálat annyiban új, hogy nem csak a szakiskolákból, hanem a szakközépis-kolákból kikerülő szakmunkások további pályáját is vizsgáljuk. Így össze tudjuk hasonlí-tani az érettségizett és az érettségi nélküli szakmunkásokat.

KULCSSZAVAK: ÁTMENETEK, SZAKKÉPZÉS, TANULÁSI UTAK, PÁLYAUTAK

LAKATOS MIKLÓS**KÉPZETTSÉGEK ÉS FOGLALKOZÁSOK MEGFELELTETHETŐSÉGE**

A jelen cikk a „Közösen a Jövő Munkahelyeiért „Alapítvány által támogatott kutatás zárótanulmányának rövidített, a fizikai jellegű foglalkozásokra irányuló változata. A tanulmány a tíz foglalkozási főcsoportot bemutató táblázaton túl a fizikai jellegű foglalkozási főcsoportokon keresztül /6 5-9 főcsoport/ mutatja be a horizontális kongruencia főbb jellemzőit. A kongruencia vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy – néhány foglalkozás kivételével – az adott tevékenységet kisebb-nagyobb mértékben nem kongruens képzettségekkel is el lehet látni. Megállapítható, hogy a kongruenciáról nem lehet általános érvényű megállapításokat tenni, hanem csak konkrét foglalkozások, foglalkozási csoport, alcsoport szintjén érdemes a kapott információkat elemezni.

KULCSSZAVAK: KÉPZETTSÉGEK, FOGLALKOZÁSOK, KONGRUENCIA

Vocational Training and Qualifications

MIHÁLY CSÁKÓ

VOCATIONAL TRAINING AND THE EUROPEAN INTEGRATION

The idea of a common policy of vocational training was formulated as early as the Treaty of Rome. Elaboration of a common vocational training policy has been delayed by national interests, which relate to the financing of a common policy: Member States in need of skilled workers were reluctant to cover the costs of entire national vocational training systems. These systems were different in major ways so their being unified was out of question; Member States saw these variations as part of their national culture. Dramatic technological changes in the twentieth century made suitable general education a precondition for vocational training, however – and the European Community had to reconsider its policies. The White Paper of 1995 “Teaching and learning. Towards the knowledge society” gave an interpretation of the changes in and possibilities for the E.U. In 2002, the Copenhagen process opened up a new stage in the history of education policy and vocational training in relation to the E.U.

KEYWORDS: VOCATIONAL TRAINING, UNIFICATION IN EUROPE, TREATY OF ROME, TREATY OF MAASTRICHT, COPENHAGEN PROCESS, CEDEFOP, COMMON POLICY

ZOLTÁN GYÖRGYI

THE FINANCING OF VOCATIONAL TRAINING – EUROPEAN OUTLOOK

The development of vocational education is one of the most important goals of The European Union, but it is regulated differently according to country. The funding systems for VET operate in different ways, being adjusted in line with the character of each country – their society, national economy, education system and traditions. Thus it will be difficult for one to move over to another funding system, though it is possible to learn about new elements from other countries. This study indicates how vocational education is financed in E.U. countries and – via examples taken from some of them – sees what roles the several actors (governments, local authorities, firms) can play in the funding of vocational education.

KEYWORDS: VOCATIONAL EDUCATION, FUNDING, EUROPEAN UNION

ISTVÁN POLÓNYI

PRIORITY IMPROVING, DETERIORATING CONDITIONS, OR THE FINANCING OF THE NATIONAL TRAINING

The new education policy, from 2011 onwards, is predominant; and public education and school-based vocational training are now the responsibility of the state. Former local government-run schools were transferred to the central state. The central educational administration has, at the same time, introduced a change in financing; input financing will be replaced by formula funding. State support for education has gone down significantly, the percentage of reduction has been most notable in relation to vocational schools – 46%. The international outlook also shows that since 2009 Hungary has been increasingly lagging behind the international average for the provision of professional training support. The majority of developed countries have responded to the economic crisis by *increasing* spending on education – though this country has *reduced* the support given to it.

KEYWORDS: VOCATIONAL EDUCATION, INPUT FINANCING, REDUCTION IN STATE SUPPORT

GYÖRGY MÁRTONFI

TRANSFORMATIONS IN THE HUNGARIAN VOCATIONAL TRAINING SYSTEM

The study describes the changes in the initial VET-school system after the political turnaround of 1989-1990. The story fits in a 3-phase picture. The first phase lasted more than a decade following the economic collapse and can be characterized by a restructuring of maintenance and programme provision. By the early 2000s the system had found an equilibrium. The second phase, from 2005, saw the building up of the system of Regional Integrated VET Centres – while the third one oversaw a liquidating of these and the establishing of a system of the so-called (quite new) VET Centres. The story of this third phase has just started, however. Although the institutional framework meets the requirements of an effective and high-quality VET system, some other policy innovations might present themselves as obstacles here.

KEYWORDS: VET SCHOOLS, THE HISTORY OF VET, VET MAINTENANCE, VET CENTRE

BORS TIBOR BORBÉLY-PECZE

VOCATIONAL TRAINING AND CAREER EDUCATION – FALSEHOODS AND OPPORTUNITIES

Career guidance is still mainly interconnected with schooling within the VET system; and an out-of-date Fordism model is still the key driver in the Hungarian VET policy. This study looks at the role of career education and the meaning of career adaptability, career management skills in the context of a post-Fordism model and discusses implications for the Hungarian school and VET systems.

KEYWORDS: CAREER EDUCATION, VET POLICY, CAREER ADAPTABILITY, HUNGARY

ANIKÓ FEHÉRVÁRI

TRACKING SURVEYS IN VOCATIONAL TRAINING

The school-to-work transition has a wide research background. Begun in 2010, our study has aimed to explore the transition of persons from school to the world of work. International and Hungarian studies show that there is no longer only one aspect of such a transition, as a learning path and career are often intertwined and build on one another; so the transition has become more precarious. This is what our longitudinal study seeks to confirm. Besides learning path and career path changes, we wished to explore the opportunities that young people with different qualifications have to face up to when starting on one path or another. Our study is new in that it examines the careers of skilled workers graduating not only from vocational training schools but also from vocational secondary schools. This enables us to compare skilled workers with or without a secondary school leaving certificate.

KEYWORDS: TRANSITIONS, TRAINING, LEARNING PATHWAYS AND CAREER PATHS

MIKLÓS LAKATOS

ADAPTABILITY BETWEEN QUALIFICATIONS AND OCCUPATIONS

This article is a shortened version of the closing study of research done and supported by the Together for the Jobs of the Future Foundation (Közösen a Jövő Munkahelyeiért Alapítvány); it focuses on typically manual occupations. It shows the main characteristics of horizontal congruence via tables presenting 10 major occupation-related groups and the major groups of manual/physical workers (major groups 6, 5-9). The results of the congruence survey show that – with the exception of a few occupations – the given task can be done with non-congruent qualifications to a lesser or higher degree. It can be concluded that no general statements can be made about congruence, and that it is more an analysis of data on the level of given occupations, occupational groups and sub-major groups that makes the most sense.

KEYWORDS: QUALIFICATIONS, OCCUPATIONS, CONGRUENCE

